

e-ISSN: 2630-631X

Article Type

Research Article

Subject Area

Fine Arts, Ceramics

Vol: 8

Issue: 55

Year: 2022

Pp: 301-309

Arrival

11 November 2021

Published

27 January 2022

Article ID 1325

Doi Number

<http://dx.doi.org/10.31576/smr.yj.1325>**How to Cite This Article**

Koçak Özeskici, Ş. (2022).

“Seramik Karonun Bedene

Dönüşümü: Zhanna

Kadyrova'nın (Жанна

Эльфатовна Кадырова)

Second Hand Projesi”,

International Social Mentality

and Researcher Thinkers

Journal, (Issn:2630-631X)

8(55): 301-309.

Social Mentality And

Researcher Thinkers is licensed

under a Creative Commons

Attribution-NonCommercial

4.0 International License.

1. GİRİŞ

Ukraynalı sanatçının çalışmaları resim, fotoğraf, heykel, desen, video, performans, yerleştirme gibi farklı disiplinleri içerir. Alana özel yerleştirmeler ve projeler gerçekleştirir. Onu dünya çapında tanınır yapan ise mozaik heykelleri olur. Mozaik pek çok ülkede olduğu gibi Ukrayna'da da yaygın olarak kullanılır, kökleri de Sovyet geleneğine dayanır. “Sanatçının eserleri, Sovyet sonrası dönemin eleştirel bir yansımasıdır. Kadyrova Sovyet dönemi sanat ve kültür mirasını, konstrüktivist ütopyalari ve Pop-Art'ı eserlerinde kullanır” (Bağlantı 1.). Bu nedenle eserleri toplumun problemlerine dayalı olarak gelişir ve ilerler. Süreç onun eserlerinde en önemli olgudur. İzleyiciyi sanat eserine çekerek kolektif bir yapı kurar. “Süreç ve konum bağlamında kentte sanat eseri ile izleyici arasındaki ilişkiyle odaklanır. Beton, tuğla ve fayans gibi kullandığı malzemeler geleneksel olmaktan uzak olma eğilimindedir, inşaat ve mimari endüstrileri ile ilişkilidir. Eserleri, topluma mesaj vermek ve toplumu etkilemek için kullanılan görsel sistemleri aktif olarak eleştirir ve gün ışığına çıkarır” (Bağlantı 2.).

Kadyrova eserlerinde hem farklı disiplinlerden hem de malzemelerden yararlanmıştır. Sanatında farklı fikirler geliştirmiş ve kurgu ortaya çıkarmıştır. Bu kurgu günlük yaşamımızda sıkça kullandığımız kıyafetler üzerinden ele alınmıştır. Mekânlar üzerinde duvar karolarını kıyafetlere dönüştürmüş; onları bir askılık yardımıyla belirli alanlara asmıştır. Böylece nesneleri yapıbozuma uğratarak aidiyet kavramını vurgulamıştır. Bu bakımdan kamusal ve kentsel alanlar eserlerindeki ifadenin başlıca konularıdır. “Sanatı, bir şehrin çehresini değiştirmeyi amaçlayan kentsel karaktere sahiptir. Kent ve kamusal alanda çalışmalar yapan ilk genç sanatçılardandır. Bu durum sanatçıya kenti daha iyi tanıma ve onunla sürekli etkileşim kurma fırsatı verir” (Bağlantı 3.).

Seramik Karonun Bedene Dönüşümü: Zhanna Kadyrova'nın (Жанна Эльфатовна Кадырова) Second Hand Projesi

Transformation Of Ceramic Tile Into Body: Zhanna Kadyrova's (Жанна Эльфатовна Кадырова) Second Hand Project

Doç. Şirin KOÇAK ÖZESKİCİ ¹ ¹ Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, Uşak, Türkiye**ÖZET**

Ukrayna'da doğan ve yaşayan Zhanna Kadyrova kolektif bir bakış açısıyla kamusal alanın yeniden değerlendirilmesi amacıyla eserler üretir. Ukrayna'nın sosyo-ekonomik tarihi ile bağlantılı yerleştirmeler yapar. Dünyanın pek çok kentinde eleştirel bir bilincin geliştirilmesi amacıyla projeler gerçekleştirir. Kentte sanat eseri ile izleyici arasında bağlantı kurar. Bunu yaparken de farklı malzemeler kullanır.

Araştırmanın amacı; Zhanna Kadyrova'nın sanat pratiğini incelemek ve projelerinden biri olan Second Hand serilerinin nasıl geliştiğini sorgulamaktır. Araştırmada Kadyrova'nın Second Hand projesindeki eserler analiz edilmiştir. Bu eserler araştırmanın kapsam ve konusunu oluşturmaktadır. Araştırmanın temel problemleri şu şekilde sıralanabilir: Zhanna Kadyrova'nın eserlerinde öne çıkan kavramların tarih, kültür ve aidiyetle ilişkilendirilmesinin nedenleri nelerdir? Sanatçının doğup büyüdüğü ülkenin tarihsel perspektifinin sanatçının üretimine katkıları nelerdir? Second Hand projesindeki çalışmalar neden bir beden görünümüne sahiptir? Malzeme olarak neden seramik karo kullanılmıştır? Bu soruların cevapları; Zhanna Kadyrova'nın Second Hand projesinin neden yapıldığına ilişkin okurlara katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zhanna Kadyrova, Second Hand, Seramik Karo, Beden

ABSTRACT

Born and living in Ukraine, Zhanna Kadyrova produces works with the aim of re-evaluating the public space from a collective perspective. She makes installations related to the socio-economic history of Ukraine. She carries out projects to develop a critical consciousness in many cities of the world. She establishes a connection between works of art and audience in cities. She uses different materials while doing this.

The aim of the research is to examine the art practice of Zhanna Kadyrova and to question how the Second Hand series, which is one of her projects, have developed. In the research, the works in Kadyrova's Second Hand project have been analysed. These works constitute the scope and subject of the research. The main questions of the research can be listed as follows: What are the reasons for the association of prominent concepts in Zhanna Kadyrova's works with history, culture and belonging? What are the contributions of the historical perspective of the country in which the artist was born and raised to the artist's production? Why are the works in the Second Hand project in the shape of a body? Why is ceramic tile used as a material? It is hoped that the answers to these questions will contribute to the readers about why Zhanna Kadyrova's Second Hand project was done.

Keywords: Zhanna Kadyrova, Second Hand, Ceramic Tile, Body

Çalışmaları tarihi, siyasi ve toplumsal önem kazanır. Kırık seramik parçalar, karolar, ahşap, çimento, taş, gazete, tuğla, asfalt, reçine, metal gibi günlük hayatın nesnelerin ve malzemelerin kullanımı öne çıkar. Çalışmalarının çoğu halk için tasarlanmış anıtsal heykellerdir. Kamusal alanda yerleştirmeler ve uygulamalar yapan sanatçı 2002 yılından beri önce ülkesi Ukrayna ve Rusya’da, ardından Avrupa ülkeleri, Latin Amerika ve Amerika Birleşik Devletlerinde sergiler açar.

2014 yılından bu yana *Second Hand* isimli projeyi gerçekleştiren Kadyrova, mimari, mozaik, tarih üçlemesi etrafında araştırmalar yapar. Toplamların mimari ve sosyal hafızasını sorgular. Seramik malzemeye, kiremit ve özellikle duvar karolarına ilgi duyar. Seramik karo, halka açık yerlerde, özellikle tek tip yüzeyler elde etmek için erişilebilir, basit bir malzemedir. Günümüzde de dünyanın her yerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Kadyrova, seramik karo uygulama alanlarını daha da genişletir, kolajlar ve üç boyutlu heykeller yaratmak amacıyla bu malzemeyi kullanır.

Sanatçı uzun soluklu olan projeye 2014 yılında Brezilya Sao Paulo’da başlar, 2015 yılında Kiev, 2017 yılında Çernobil ve Kiev Film Kopyalama Fabrikası, 2019 yılında Havana ve Venedik Bienali, 2020 yılında Odessa ve Bratislava’da sürdürür. Projenin içeriğini anlamak için farklı yıllarda sanatçının düzenlediği sergilemelere yakından bakmak gerekir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Proje 1: Second Hand Sao Paulo 2014

Resim 1: Zhanna Kadyrova, Second Hand Sao Paulo, Düzenleme, 2014

Bu çalışma, duvarları renkli seramik fayanslarla süslemenin yaygın olduğu Brezilyadan esinlenerek gerçekleştirilir. Karolarla yapılan süslemeler sokaklarda, kafelerde, mağazaların duvarlarında, küçük dükkânlarda, evlerde, kamu binalarının cephelerinde dikkat çeker. Bu mimari özellikler Kadyrova’nın ilgisini çeker çünkü sanatçının doğduğu ve yaşadığı ülke olan Ukrayna iklim özelliği gereği bu renkliliğe tanık olmamıştır. Ukrayna’nın kış mevsimindeki don riski seramik malzemenin binaların dış cephelerinde kullanımına izin vermez.

Brezilya mimarisinin görsel zenginliğine atıfta bulunan sanatçı, bu renkliliği insan ile bütünleştirmiş olmalı ki yaptığı çalışmalarda biçim olarak kıyafet formları tasarlar. Bu kıyafetler ve giysiler için sanatçı 1970’lerde üretilen ve ikinci el fayanslar satan dükkânlardan aldığı seramik karoları kullanır. Sao Paulo’da Baro Galeride ilk kişisel sergisi *Sokak Koleksiyonu*’nu (*Street Collection*) gerçekleştirir ve bu sergi ile *Second Hand* isimli projesine başlamış olur.

2.2. Proje 2: Second Hand Kiev 2015

2014 yılında Sao Paulo’da gerçekleştirdiği düzenlemelerden sonra sanatçı, projenin ikinci ayağını ülkesi Ukrayna’da hayata geçirir. Kiev’de Darnitski İpek Fabrikası (DSF, Darnitski Silk Factory) ile ilgili araştırmalar yapar. “Fabrika, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Sovyet Rusya döneminde inşa edilir. Darnitski İpek Fabrikası, 3 ayrı fabrikanın aynı anda üretim yaptığı, 6000’den fazla kadın ve erkekten oluşan bir kadroyla on milyonlarca kumaş üreten büyük sanayi fabrikasıdır. Çeşitli kumaşların üretildiği alanlar ile

birlikte bina güçlü bir altyapı ile desteklenmiş, çalışanlar için amatör kulüp, spor kulübü, dinlenme merkezi ve kütüphaneye ev sahipliği yapmıştır. Yıkıldıktan sonra yerine alışveriş alanları yapılmış, bazı yerler ise depo olarak kullanılmaktadır” (Merewether, 2021:160).

Fabrikada dikkati çeken bir konu sanatçıyı etkiler. ““Darnitski İpek Fabrikasında farklı çiçeklerin yıl boyunca yetiştirildiği bir sera mevcuttur. Çoğunluğu kadınların oluşturduğu kolektiviteleri teşvik etmek, motivasyon sağlamak amacıyla bu çiçeklerin yetiştirildiği anlaşılır. Modern yaşamın takıntısı olan ‘verimlilik’ ve ‘maliyetlerin uygunluğu’ göz önüne alındığında bu uygulama şaşırtıcıdır. Kiev bölgesindeki en büyük endüstrilerden birinin çelişkili geçmişine atıfta bulunan sanatçı, mevcut durumun birçok yönünün sorunlu doğasına vurgu yapıyor. “İnsanlar arasında daha sıcak, daha insani ilişkilerin çalışma alanına tamamen yabancı olmadığını görüyoruz” diyor sanatçı. Buradaki soru bu tür ilişkilerin geçmişe ait olup olmadığı ve bunların yerine neyin geldiğidir”” (Bağlantı 4.).

Bir zamanlar SSCB’nin en büyük sanayi işletmelerinden biri olan bu üretim tesisinin geçmişteki varlığını çok az şey anımsatıyor bugün. Fabrika ile ilgili araştırmalar yaparken sanatçı, geriye kalan verileri kullanarak yeniden değerlendirmektedir. Zhanna Kadyrova, Sovyet dönemi üretim devi olan Darnitski İpek Fabrikası alanında, fabrikanın dokuma atölyelerinin birinde projesini gerçekleştirir. *Second Hand* çalışmasındaki nesneler, fabrika binasının kaplamasında kullanılan veya fabrikada depolanan eski fayanslardan yapılmıştır. Kadyrova, fabrika duvarlarında hala korunan ve görülen duvar süslemelerini eserlerinde yeniden hayata geçirir. Oluşturduğu giysilerin kesim modelleri birbirinden farklıdır. Sanatçı elbiseler, pantolonlar, ceketler ve bir panço tasarlar. Art Zavod Platforma mekânında sergilediği elbiseler-nesneler, kısmen hala var olan seramik duvarlara asılarak arka planlarıyla birleşir ve asıldığı duvar ile iletişim kurar. Bu nesneler geçmişe ve kökenlerine atıfta bulunur. Aynı zamanda malzemenin de kökeninin hikâyelerini anımsatır. Sanatçı, Sovyet dönemi üretimi olan seramik karolarını sadece bir sanat nesnesine dönüştürmez, onları kullanarak sorgulamalar yapmamıza neden olur. Sovyetler Birliğinin tarihini, sosyal yaşamı, çalışma koşullarını, üretim şekillerini, siyasi çöküşünü, onunla birlikte tek ulus devletlerin siyasi değişimini, uzak ya da yakın geçmişin varlıklarını bize anımsatır. Eski tekstil fabrikasının unutulmuş bu duvar karoları artık hikâyesi ile metinler oluşturan giysilere dönüşmüştür. O dönemin yaşantısı şimdiki zamanda tüm dünyaya taşınır.

Sanatçı nesne elbiselerini her yerde kullanılan elbise askılarıyla sergiler. Ancak askılardaki bu elbiseler geçmiş hatırlatır, geleceklerinin de ne olacağı, nereye gidecekleri, en önemlisi de bu giysileri giymiş olabilecek insanların varlığını, geçmişini, bugününü ve yarınını sorgular. Kimlik ve kültür kavramları öne çıkar. Çünkü Postmodern süreçte yapılan eserlerde çoğulcu bir yaklaşım öne çıkar. “Postmodernizmin çok sesli ve tabuları yıkan söylemleri eserlerde en çok kimlik, imge ve iktidar ilişkilerinin irdelenmesine yol açmıştır. Bu yaklaşım sanatta klasik beğeni ve estetik unsurlardan uzaklaşarak toplum tabanlı yaklaşımları beraberinde getirmiştir” (Özeskici, 2018: 115). Bu eserde olduğu gibi klasik görme biçimlerinden farklı bir şekilde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Bu yüzden sanatçı topluma yönelik bir eleştiri getirdiği ileri sürülebilir.

Resim 2: Darnitski İpek Fabrikasının Bina Kaplamalarından Örnekler

Resim 3: Zhanna Kadyrova, Second Hand Kiev 2015, Art Zavod Platforma, Kiev

Resim 4: Zhanna Kadyrova, Second Hand Kiev 2015, Art Zavod Platforma, Kiev

2.3. Proje 3: Second Hand Polesskoye Kenti Otobüs Durağı, Çernobil, 2017

Ukrayna'nın Pripyat şehrinde 26 Nisan 1986 yılında Çernobil Nükleer Santralinde gerçekleşen facia, kayıpları ve felaketin büyüklüğü açısından dünyanın en önemli nükleer felaketidir. Kaza sonucunda oluşan nükleer serpinti ülkemiz dâhil pek çok ülkeyi etkiler, uluslararası bir sorun olarak çevresel problemlere ve insan sağlığını tehdit eden bir krize dönüşür. “Çernobil’in yakınlarındaki Pripyat kenti kazadan önce Sovyetler’in modern yüzü iken, kaza sonrasında kıyamet sonrası, distopik bir mekâna dönüşmüştür. Tekrar yaşanabilir hale gelmesi 20 bin yıla kadar bir süre sonra mümkün olacaktır” (Söyler, 2021:345)

Resim 5: Polesskoye ilçesi Otobüs Durağı, Çernobil

Sanatçı, bu faciaya ve kayıplarına dikkati çekmek amacıyla Çernobil Nükleer Santralinde gerçekleşen kazadan etkilenen Polesskoye ilçesinde incelemeler yapar. Polesskoye ilçesi 1993 yılından önce Kiev ilinin önemli merkezlerinden birisidir. Tıpkı 1986 yılında facia sonrasında Pripyat şehrinin boşaltıldığı gibi 1993 yılında yüksek radyasyona maruz kalan insanlar Polesskoye ilçesini terk ederler.

Resim 6: Second Hand, Polesskoye Kenti Otobüs Durağı, Çernobil

Kadyrova, 2017 yılında Çernobil ilçesi Polesskoye otogarının karolarından bir manken için elbise yaratır. Kadyrova, önceki işlerinde olduğu gibi düz bir elbise değil de giyilebilir bir elbise tasarlar ve bu elbise için Polesskoye şehri otobüs durağının cephe duvarını süsleyen orijinal karoları kullanır. Heykeldeki süsleme, otogarın duvarındaki seramik karoların süsleme biçimine sadık kalır. “Kadyrova için belki de en önemli konu kentsel mekânın varlığıdır. Sanatçı, halk ve birey arasındaki ikilemi, kişinin yaşadığı yere ait olan sorumluluk farkındalığıyla bağdaştırır.” (Kadyrova, 2013:9)

2.4. Proje 4: Second Hand Kiev Film Kopyalama Fabrikası, 2017

50 yılı aşkın bir süre faaliyet gösteren Kiev Film Kopyalama Fabrikası (Kiev Film Kopy Factory, KFCF) binasının tarihi, projenin sıradaki ayağını gerçekleştirmek için uygun mekânlardan biri olur. Binanın tarihi incelendiğinde şu bilgilere ulaşılır: “ Fabrika Sovyetler Birliği'ndeki en büyük fabrikadır; kendi topraklarında benzer bir fabrikaya sahip olan Rusya hariç tüm Sovyet cumhuriyetleri için filmler kopyalar. Yakınlarda, fotoğraf ve film için filmler üreten, Kiev ve Shostka'da (1931'den beri) bulunan "Svema" fabrikası, büyük KFCF üretiminin anahtarıdır. Filmler Kiev'e ithal edilir ve bundan sonra filmlerin kopyaları Sovyetler Birliği'ne dağıtıldı. Bina savaştan önce yapılmıştır. 1948'de bina askeri hasarlardan sonra onarılır ve 1949'dan beri ilk Kiev Film Kopya Fabrikası burada çalışmaya başlar. Fabrikanın altın çağında 13 bina vardır.

90'ların başında, SSCB'nin dağılmasından sonra, Fransız yatırımcılar tarafından animasyon stüdyosu Borisfen-Lutes kurulur. O binadaki animasyon yapımında yaklaşık dört yüz elli kişi çalışır. Stüdyonun bazı karikatürleri uluslararası ödüller kazanır. Ne yazık ki, Borisfen 2000'lerin başında feshedilir. Bir teoriye göre bunun sebebi, Borisfen-Lutes yönetiminin satış noktalarını Çin'e devretmiş olmasıdır. 2008'de Film Handling Shopfloor ile birlikte on üç binanın on tanesi satılır.

Kadirova'nın projesi Gogolfest-2017 festivalinin bir parçası olarak gerçekleştirilir. Handling Shopfloor binası, sanatçıların iki ay boyunca çalıştığı "ARKsquat" formatıyla üretim yaptıkları bir alana dönüşür. Festivalden birkaç ay sonra bina harap olur ve yerine yeni konut, alışveriş ve eğlence kompleksi yapılır” (Bağlantı 5.).

Resim 7: Zhanna Kadyrova, “Second Hand”, Kiev Film Kopyalama Fabrikası

2.5. Proje 5: Second Hand Venedik Bienali, 2019

Kadyrova 2019 yılında 58. Venedik Bienaline davet edilir. Burada *Second Hand* ve *Market* isimli çalışmalarını sergiler. *Second Hand* projesinin yeni serisini Venedik'te bulunan malzemeler ile doğrudan yerinde çalışma yaparak üretir. “Eserler, Giardini'deki merkez pavilyonda ana küratörlük projesinin bir parçası olur. Seramik karolardan yapılan giysiler geleneksel olmayan şekilde, mekânın dışında sergilenir. Böylece izleyiciler heykelleri hem köşkün penceresinden hem de sokaktan görebilirler. Venedik'te çok yaygın olan görülen, bir çamaşır ipine kuruması için asılmış yıkanmış çamaşırlara benzer. Sanatçı, San Marco Meydanı yakınında bulunan All' Angelo otelinin odalarında bulunan 1970'lerden kalma seramik karoları kullanır. Bu otel, uzun yıllar Venedik Bienali'ne katılan ve ziyaret eden sanatçılar arasında popülerdir. Otelde kalan sanatçılar otel ücretlerini genellikle kendi sanat eserleriyle ödemişlerdir, böylece otel sahibi İtalyan sanatının değerli bir koleksiyonuna sahip olur. Şu an otelin mülkiyet hakkı babadan oğula geçmiştir. Kadyrova da yeni turizm sezonu için yenilenen otelin eski seramik karolarına ulaşmayı başarmıştır” (Bağlantı 6.).

Alana özel müdahalenin söz konusu olduğu enstalasyonda atık olarak kabul edilen karolardan yapılmış bir giysi koleksiyonu görünümü söz konusudur. Burada öne çıkan konulardan biri kullanılan seramik karoların menşei ve orijinal bağlamlarının önemidir. Bir diğer konu da Venedik şehrinin jeopolitik ve tarihsel bağlamı ışığında günümüz sanatı ile seramik sanatına etkileridir. “San Marco Meydanı'ndaki Otel All'Angelo'nun karoları, turizm endüstrisinin ekonomik faydalarına değer verilen mirasın metalaştırılmasının bir simgesidir. Uluslararası turizm merkezini süslemek için kullanılan bu karolar estetik olarak gereksiz görülene dek sağladıkları kar için değerlendirilir. Venedik Bienali'nde metalaştırılan nesneler olarak yeniden sunulan bu karolar, üzerlerine kazınan anıların ötesine geçer. İçinde kullanıldıkları binaların sosyal ve politik kalıplarının ötesindedirler. Çağdaş Venedik'e atıfta bulunurken, Venedik'i prestijli şehir yapan imparatorluk geçmişiyle bağlantılar kurarlar. Çamaşır ipinin bir ucunu günümüz Venedik'ine, diğer ucunu da geçmişin deniz gücüne bağlayan sanatçı, şehrin ayrıcalıklı kültürel ve tarihi soyunun görsel bir görüntüsünü yansıtır. Malzeme ithalatçısı ve tasarımda yenilikçi olan Venedik'in mirasını ve karoların tarihini sanatçı, *Second Hand* yerleştirmesi ile yeni bir çerçevede incelenmesini sağlar. Tüm bu unsurlar Venedik şehrini ve içerdiği malzemeyi bu enstalasyonun vazgeçilmez bir parçası yapar” (Bağlantı 7.).

Resim 8: “Second Hand 2019”, Enstalasyondan Görünüm, Otel All'Angelo'dan Toplanan Seramikler, Epoksi, Reçine, Metal, Çimento, Venedik, 2019

2.6. Proje 6: Second Hand Küba, Havana, 2019

Zhanna Kadyrova 2019 yılında Küba'nın başkenti Havana kentinde XIII. Havana Bienali kapsamında Arte Continua'da *Permit For The Coctail* isimli kişisel sergisini gerçekleştirir. Bu sergi için sanatçı Havana kenti ve yöresinde araştırma ve incelemeler yapar. Ülkesi Ukrayna'nın Sovyet dönemi ile Küba'nın tarihsel perspektifinde benzerlikle karşılaşır. Bir ada ülkesi olan Küba'nın zengin kültürel mirası, renkliliği, aurası, sosyo-kültürel yapısı, tarihi ve insanları sanatçıyı etkiler. Serginin genel görünümünde galerinin zeminine serpiştirilmiş büyük boyutlarda meyve formları öne çıkar. Küba'nın tipik cam vitrayların renklerini çağrıştıran renklilikte parçalardan oluşturulan heykeller, tarih ve popüler kültürün imgelerini barındırır. Heykellerinde kullandığı camlar ise Havana kentinde araştırmaları esnasında sanatçının topladığı kırık bardaklar, şişeler ve lambaların parçalarıdır. “Bu sergi ile sanatçı, Havana şehrinin harmonik yapısını oluşturan tarihsel katmanları analiz eder. Ülkenin dönüşümlerini neşeli bir ışık ve renk kombinasyonu ile ortaya koyar. Böylece karmaşık bir dünyanın doğasındaki çelişkiler üzerine küresel bir yansıma sağlar” (Bağlantı 8.).

Resim 9: Zhanna Kadyrova, 'Permit For The Coctail' Sergisi, Galerî Continua'dan Görünüm, Havana, Küba, Fotoğraf: Nestor Kim

Sergide öne çıkan düzenlemelerden *Second Hand –Series 2019* sanatçının Havana sokaklarında bulup topladığı seramiklerden oluşur. Bu kentte sanatçıyı en çok etkileyen bina Tüberküloz Hastanesi Joaquín G. Lebreo olur. 1936 yılında inşa edilen hastane “Sovyetler Birliğinin dağılışının ardından ülkeyi etkileyen ekonomik kriz ile işlevini yitir, günümüzde de atıl durumdadır” (Bağlantı 9.). “Mimar Luis Echeverría tarafından tasarlanan ve inşa edilen bu hastane, La Esperanza Sanatoryumu, San Juan tepesi, Arroyo Naranjo arazisinde yer almaktadır. 400 hasta kapasiteli olan hastanenin içinde ameliyat öncesi ve sonrası odalar, geniş bir ameliyathane, röntgen bölümü, floroskopi, kulak burun boğaz birimi, eczane, klinik laboratuvar, otopsi odası, morg, eksiksiz bir soğutma sistemi, giysi dezenfeksiyon bölümü gibi birimler içerir” (Bağlantı 10.). Kadyrova, hastane duvarlarından günümüze gelen seramik karolarının benzerlerini kullanarak onları birer hasta önlüğü, doktor, hemşire önlüğü görünümünde heykellere dönüştürür. Çalışma, “Küba tarihinde önemli yer tutan devrimci entelektüel lider Rubén Martínez Villena'nın öldüğü, Havana'nın mimari biyografisinin yazılmasına katkıda bulunmuş bu binanın bir anıtı görünümündedir” (Bağlantı 11.). Bu özel malzeme ile hazırlanan giysi koleksiyonu, ülkenin kentsel çerçevesinin tarihsel parçalanmışlığının somut bir izdüşümü olarak karşımıza çıkar.

Resim 10: Zhanna Kadyrova, Second Hand, Havana, 2019

Resim 11: Zhanna Kadyrova, Second Hand, Havana 2019

Kadyrova, Second Hand projesinin diğer düzenlemelerini 2020 yılında Ukrayna Odessa ve Slovakya Bratislava’da sürdürür. Öyle görünüyor ki sanatçının araştırma, uygulama ve sergilemeleri dünyanın daha pek çok farklı yerinde karşımıza çıkmaya devam edecek.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgulara göre Zhanna Kadyrova eserlerinin herhangi bir sergide tanınması ve öne çıkması olağandır. Günlük hayatın içinde olan nesneleri, evsel, endüstriyel, atık malzemeleri, kullanım eşyaları, tuğla, kiremit, çimento, dış cephe kaplamaları gibi sıradan malzemeler onun eserlerinin simgesi haline gelir. Sanatçının Second Hand isimli projesinde bu malzemelerden biri olan seramik karoyu kullanmasının ve bedene dönüştürmesinin sebepleri anlaşılmıştır.

Sıradan malzemeleri sanatsal ifadelerle dönüştüren sanatçı tarihe, sosyal yaşama felsefi bir eleştiri ile yaklaşır. Çeşitli mesajları iletmek için sanatsal arayışlar içine girer ve üç boyutlu metaforlar oluşturur. Çevresindeki dünya ile görsel bir bağ kurar. Malzeme çeşitliği ile sanatsal alanın sınırlarını genişleten Kadyrova kendi sanatsal gündemini yaratır. İşçilerin sömürülmesi, çalışma hayatının iletişim şekilleri, çağdaş toplumun değerleri, politik yaklaşımlar, ekonomik krizler, tarihsel hafıza sorunları, iklim krizi gibi konuları gündemimize taşır. Konstrüktivizm ve Sosyalist Gerçekçilik tarzını çağrıştırarak Sovyet estetik geleneğini eleştiren mozikleri ile ideolojik yapıtlar üretmeye devam edeceği tespit edilmiştir.

Endüstriyel malzemeler ile eserler üreten sanatçılar arasında önemli bir yere sahip olan Zhanna Kadyrova’nın yerleştirmeleri ve heykelleri gelecekte de var olmaya devam edeceği iddia edilebilir.

KAYNAKÇA

Merewether, C. (2021). *In the Sphere of The Soviets: Essays on the Cultural Legacy of the Soviet Union, Chapter 7: After Maidan: Contemporary Ukrain*, Palgrave Macmillan, Londra, İngiltere

Özeskici, E. (2018). *Sanatta Değişen Paradigmalar: Sanatçı, Eser ve Alıcı İlişkisi*, Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, Sayı: 20.

Söyler, M. (2021). *Karşı- Olgusal Analiz ve Gerek-Şart: Soğuk Savaş’ın Sona Ermesi ve Çernobil Nükleer Faciası*, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, Cilt:9, Sayı:2.

Zhanna Kadyrova Album 2013, (2013), Publishing Program of the Foundation of Vladimir Smirnov and Konstantine Sorokin, Rusya

Web Kaynakçası

Biblioteca Pública Provincial Rubén Martínez Villena, <http://www.bpvillena.ohc.cu/> . Erişim Tarihi: 10.01. 2022.

Galeria Continua, <https://www.galleriacontinua.com/>. Erişim Tarihi: 10.01. 2022.

KKF, Katarzyny Kozyry Foundation, <http://katarzynakozyrafoundation.pl/>. Erişim Tarihi: 10.01. 2022.

Roberta De Caro, <https://robertadecaro.com/>. Erişim Tarihi: 10.01. 2022.

Voloshny Gallery, <http://voloshnygallery.art/>. Erişim Tarihi: 10.01. 2022.

Wall Street International, <https://wsimag.com/>. Erişim Tarihi: 10.01. 2022.

Zhanna Kadyrova, <https://www.kadyrova.com/>. Erişim Tarihi: 10.01. 2022.

Bağlantı 1. KKF, Katarzyny Kozyry Foundation, http://katarzynakozyrafoundation.pl/wpcontent/uploads/2021/08/FRIENDS2021_Catalog_ENG.pdf. Erişim Tarihi: 10.10. 2021.

Bağlantı 2. Galeria Continua, <https://www.galeriaincontinua.com/artists/zhanna-kadyrova-38>. Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 3. Voloshny Gallery, <http://voloshnygallery.art/eng/painters/zhanna-kadyrova.html>. Erişim Tarihi: 10.10.2021

Bağlantı 4. Zhanna Kadyrova, <https://www.kadyrova.com/second-hand-en>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 5. Zhanna Kadyrova, <https://www.kadyrova.com/second-hand-en>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 6. Zhanna Kadyrova , <https://www.kadyrova.com/second-hand-en>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 7. Roberta De Caro, <https://robertadecaro.com/the-matter-of-materials-in-zhanna-kadyrovas-installation-second-hand-venice-biennale-2019/>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 8. Galeria Continua, <https://www.galeriaincontinua.com/exhibitions/permiso-para-el-coctel-271>. Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 9. Wall Street International, <https://wsimag.com/art/53573-zhanna-kadyrova>. Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 10. Biblioteca Pública Provincial Rubén Martínez Villena, <http://www.bpvillena.ohc.cu/2020/11/el-hospital-antituberculosos/>. Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Bağlantı 11. Galeria Continua, <https://www.galeriaincontinua.com/exhibitions/permiso-para-el-coctel-271>. Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Görsel Kaynakça

Resim 1: Zhanna Kadyrova, “Second Hand Sao Paulo ‘’, Düzenleme, 2014 <https://www.kadyrova.com/second-hand-en> Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 2: Darnitski İpek Fabrikasının Bina Kaplamalarından Örnekler, <https://www.kadyrova.com/second-hand-en> Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 3: Zhanna Kadyrova, Second Hand Kiev 2015, Art Zavod Platforma, Kiev, https://www.kadyrova.com/second-hand-en?lightbox=image_p5m, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 4: Zhanna Kadyrova, “ Second Hand Kiev 2015 ‘’, Art Zavod Platforma, Kiev, https://www.kadyrova.com/second-hand-en?lightbox=image_1ppx Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 5: Polesskoye ilçesi Otobüs Durağı, Çernobil, <https://www.kadyrova.com/second-hand-en?lightbox=dataItem-jj2ni9i8>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 6: Second Hand, Polesskoye ilçesi Otobüs Durağı, Çernobil, <https://www.kadyrova.com/second-hand-en?lightbox=dataItem-jj2ni9ic>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 7: Zhanna Kadyrova, “ Second Hand’’, Kiev Film Kopyalama Fabrikası, <https://www.kadyrova.com/second-hand-en?lightbox=dataItem-jj2ni9le>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 8: “ Second Hand 2019’’, Enstalasyondan Görünüm, Otel All’Angelo’dan Toplanan Seramikler, Epoksi, Reçine, Metal, Çimento, Venedik, 2019. <https://www.galeriaincontinua.com/artists/zhanna-kadyrova-38>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 9: Zhanna Kadyrova, “ Permit For The Coctail’’, Sergisi, Galeri Continua’dan Görünüm, Havana, Fotoğraf: Nestor Kim, <https://www.galeriaincontinua.com/exhibitions/permiso-para-el-coctel-271>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 10: Zhanna Kadyrova, Second Hand, Havana, <https://www.twocoatsofpaint.com/2019/05/2019-havana-biennial.html>, Erişim Tarihi: 10.10. 2021

Resim 11: Zhanna Kadyrova, Secon Hand Havana 2019, <https://www.designboom.com/art/zhanna-kadyrova-second-hand-08-27-2019/> Erişim Tarihi: 10.10. 2021